

DOHAN KIERROS JA MAATALOUS

Dohan kierros on WTO:n kauppaneuvottelujen viimeisin kierros. Vuonna 2001 käynnistetty Dohan kierros merkitsi uusien maatalousneuvottelujen alkua: WTO:n jäsenet sitoutuivat parantamaan huomattavasti markkinoille pääsyä ja poistamaan asteittain kaikenlaiset vientituet kauppaa vääristävästä kotimaisesta tuesta ottaen asianmukaisesti huomioon sen, että kehitysmaille on myönnettävä erityis- ja erilliskohtelu.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 207 artiklan 3 kohta ja 218 artikla.

Meneillään olevien maatalousneuvottelujen kehys määriteltiin Marrakeshin maataloussopimuksen 20 artiklassa. Siinä Maailman kauppajärjestön (WTO) jäsenet vahvistivat, että maataloustuotannon tuen ja suojan alentaminen on jatkuva prosessi, joka toteutetaan asteittain. Lisäksi 20 artiklan d alakohdassa todetaan, että neuvotteluissa on otettava huomioon kauppaan liittymättömät näkökohdat (kuten ympäristönsuojelu, ruokaturva, maaseudun kehittäminen ja eläinten hyvinvointi) sekä kehitysmaajäsenten erityis- ja erilliskohtelu.

DOHAN KIERROS: CANCÚNISTA BUENOS AIRESIIN

Dohassa, Qatarissa, marraskuussa 2001 pidetyssä WTO:n neljännessä ministerikokouksessa käynnistettiin Dohan kierros, jota kutsutaan myös Dohan kehitysohjelmaksi.

A. Cancúnista Buenos Airesiin

Sovittuja määräaikoja ei ole sen jälkeen juurikaan noudatettu. Vuonna 2003 järjestetty Cancúnin ministerikokous päättyi epäonnistumiseen. Siihen vaikuttivat monet tekijät ja etenkin jäsenten kantojen lähentämiseen tarvittavan poliittisen tahdon puute ja erimielisyydet niin sanotuissa Singaporen aiheissa, joita ovat kauppa ja investoinnit, kilpailupolitiikka, julkisten hankintojen avoimuus ja kaupan helpottaminen. Vaikka maatalouskysymykset olivat merkittävä kompastuskivi, kokouksen epäonnistumiseen vaikutti ratkaisevasti se, että kehitysmaat kieltäytyivät keskustelemasta Singaporen aiheista.

Prosessi käynnistettiin uudelleen vuoden 2004 alussa. Tuloksena oli yleisneuvoston puitesopimus, jossa vahvistettiin neuvottelujen pääperiaatteet. Lisäksi tällä päätöksellä poistettiin Dohan kehitysohjelmasta kolme Singaporen aihetta. Jäsenten välisiä

erimielisyyksiä pystyttiin edelleen vähentämään Hongkongin ministerikokouksessa joulukuussa 2005. Lopulta vuonna 2008 esitettiin tarkistettuja modaliteettiluonnoksia, joissa pohjustettiin Genevessä tehtävää lopullista sopimusta. Heinäkuun 2008 paketissa (TN/AG/W/4/Rev.3) käsiteltiin seuraavia kysymyksiä:

a. Kotimainen tuki

- Kauppaa vääristävä kotimainen kokonaistuki (oranssi laatikko + sininen laatikko + de minimis -sääntö) (3.2.7) vähenisi EU:ssa 75–85 prosenttia, Yhdysvalloissa ja Japanissa 66–73 prosenttia ja muissa jäsenmaissa 50–60 prosenttia (teollisuusmaissa viiden vuoden, kehitysmaissa kahdeksan vuoden kuluessa). Yhdysvalloissa, EU:ssa ja Japanissa tämä merkitsisi välittömästi 33 prosentin ja muissa maissa 25 prosentin vähennystä.
- Oranssi laatikko (kokonaistuen mittausmenetelmä, AMS) (3.2.7) vähenisi kokonaisuudessaan EU:ssa 70 prosenttia, Yhdysvalloissa ja Japanissa 60 prosenttia sekä muissa maissa 45 prosenttia. Tuotekohtaisten hintojen ja tukien yläraja vastaisi ajanjaksolle 1995–2000 ilmoitetun oranssin tuen keskiarvoa.
- Sinistä laatikkoa (3.2.7) rajoitettaisiin 2,5 prosenttiin tuotannosta teollisuusmaissa ja 5 prosenttiin tuotannosta kehitysmaissa siten, että yläraja asetettaisiin kullekin tuotteelle. (Näitä rajoituksia ei sovelleta enää).
- Vähämerkityksistä tukea koskevan de minimis -säännön (3.2.7) enimmäismäärä olisi yhä 2,5 prosenttia (rajoitus on nykyään 5 prosenttia) tuotannosta teollisuusmaissa ja 6,7 prosenttia (nykyään 10 prosenttia) tuotannosta kehitysmaissa (vähennystä ei vaadittaisi, jos tukea annetaan pääasiassa tuottajille, jotka harjoittavat kotitarveviljelyä).
- vihreän laatikon (3.2.7) ehtoja tiukennettaisiin.

b. Markkinoille pääsy

- Tullimaksuja alennettaisiin käyttäen kaavaa, jonka mukaan korkeita tulleja alennettaisiin enemmän. Teollisuusmaiden tapauksessa alle 20 prosentin tulleja alennettaisiin 50 prosenttia, yli 75 prosentin tulleja 70 prosenttia, ja alennus olisi keskimäärin vähintään 54 prosenttia teollisuusmaissa ja 33,3 prosentista 44–48 prosenttiin kehitysmaissa. Vähiten kehittyneet maat vapautettaisiin kokonaan alennuksista.
- Herkkien tuotteiden (kaikissa maissa) ja erityistuotteiden (kehitysmaissa) tapauksessa alennukset olisivat vähäisempiä. Herkkien tuotteiden alennuksia voitaisiin kuitenkin kompensoida tariffikiintiöillä, joissa sovelletaan etuustulleja, ja erityistuotteet voitaisiin vapauttaa kaikista alennuksista.
- Erityissuojalauseke (3.2.7) poistettaisiin vaiheittain teollisuusmaissa. Kehitysmaita varten luotaisiin 2,5 prosentille tullinimikkeistä uusi erityissuojamekanismi (SSM), jolla voitaisiin väliaikaisesti nostaa tullimaksuja tuonnin kasvun ja hintojen laskun tasaamiseksi.

c. Vientikilpailu

- Vientituet (3.2.7) lakkautettaisiin. Tämä koskee myös tukia, jotka on naamioitu vientiluotoiksi, valtion kaupallisiin vientiyrityksiin liittyviksi järjestelmiksi tai muuksi elintarvikeavuksi kuin elintarvikehäätävuksi.

Maatalousneuvottelujen puheenjohtaja esitti 6. joulukuuta 2008 viimeisimmän tarkistetun modalitytiluonnoksensa. Tämän mukaisesti Balilla joulukuussa 2013 järjestetyssä yhdeksännessä ministerikokouksessa otettiin käsiteltäväksi muutamia maatalouskysymyksiä osittaisten sopimusten aikaansaamiseksi. Niistä päästiin lopulta sopimukseen Nairobissa joulukuussa 2015 järjestetyssä kymmenennessä ministerikokouksessa.

B. Nairobin paketti (2015)

Nairobin ministerikokouksessa tehtiin neljä uutta maatalousalan päätöstä.

- Vientikilpailu: Tämä päätös kattaa vientituet ja muut kilpailua mahdollisesti vääristävät välineet. Teollisuusmaiden on lakkautettava vientituet välittömästi (lukuun ottamatta joitakin jalostettuja tuotteita, joiden vientiä voidaan tukea vuoteen 2020 asti). Kehitysmaiden on myös lakkautettava kaikentyypiset vientituet vuoden 2023 loppuun mennessä. Sopimus mahdollistaa puuvillaa koskevien tukien lakkauttamisen nopeammin.
- Julkinen varastointi elintarvikkeiden saatavuuden turvaamiseksi kehitysmaissa: Balilla järjestetyssä ministerikokouksessa WTO:n jäsenet olivat G33-ryhmän (ks. jäljempänä) painostuksesta sopineet, että ne eivät ryhtyisi oikeustoimiin näitä elintarvikkeiden saatavuuden takaamiseksi perustettuja ohjelmia vastaan. Uudella tekstillä jatketaan tätä järjestelyä siihen asti kunnes löydetään pysyvä ratkaisu.
- Puuvilla: Uuden sopimuksen mukaisesti teollisuusmaiden on myönnettävä vähiten kehittyneistä maista tuotavalle puuvillalle tulliton ja kiintiötön pääsy markkinoilleen 1. tammikuuta 2016 alkaen. Kehitysmaat, muun muassa Kiina, ovat sitoutuneet vastaavanlaisiin toimiin myöhemmin.
- Kehitysmaiden erityissuojamekanismi: Maataloustuotteiden viejamaat (kuten Australia, Brasilia ja Yhdysvallat) ovat aina vastustaneet sitä, että kehitysmaat voisivat korottaa edes väliaikaisesti tullimaksuja, jos tuonnin määrä äkillisesti kasvaa tai hinnat laskevat. Uuden päätöksen nojalla kehitysmailla on oikeus erityissuojamekanismiin, jonka käynnistyskynnykset perustuvat tiettyyn tuonnin määrään ja hintatasoon.

Etuuskohteluun oikeuttavia alkuperäsääntöjä yksinkertaistettiin vähiten kehittyneiden maiden osalta ja nykyinen poikkeus laajennettiin koskemaan palveluja näissä maissa (31. joulukuuta 2030 asti).

Nairobin kokous vahvisti muutoksen kauppaneuvottelujen lähestymistavassa. Etusijalla ovat nyt osittaiset sopimukset. Lisäksi ministerikokouksen julkilausumassa tunnustettiin se tosiasia, että WTO:n jäsenet eivät ole samaa mieltä siitä, jatketaanko kauppaneuvotteluja Dohan rakenteiden puitteissa.

C. Buenos Aires (2017)

Vaikka Buenos Airesin 11. ministerikokouksessa 10.–13. joulukuuta 2017 oli tarkoitus saada aikaan huomattavaa edistystä Dohan kehitysohjelman suhteen, kokous päättyi laihoihin tuloksiin. Tulokset koostuivat vain sitoumuksesta jatkaa työskentelyä useiden kysymysten, muuan muassa maatalouden, parissa (tarkkoja työohjelmia laatimatta) ja useista julkilausumista, joita maiden ryhmät laativat yhteistä etua koskevista kysymyksistä.

WTO-TOIMIJOIDEN KANNAT: NYKYTILANNE

- Euroopan unioni on aina kannattanut monenvälistä kauppajärjestelmää, joka on markkinasuuntautuneempi mutta samalla sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävä. Kotimaisen tuen (YMP:n uudistukset, [3.2.3](#)) ja markkinoillepääsyn ("Kaikki paitsi aseet" -järjestely, [5.2.3](#).) osalta EU tukeutuu nykyisiin sitoumuksiin. EU on toistuvasti ilmaissut näkemyksensä, että maatalouskauppajärjestelmän uudistamisessa on pyrittävä tasapainoon varmistamalla kehitysmaille erityiskohtelu, takaamalla erityisiä sitoumuksia niin sanotuille herkille tuotteille sekä huomioimalla kauppaan liittymättömät näkökohdat. EU:n viimeisin aloite oli EU:n ja Brasilian yhteinen ehdotus, jotta voitaisiin päästä sopimukseen kotimaista maataloustukea koskevien määräysten tarkistamisesta ja ratkaista julkista varastointia koskeva kysymys, joka otettiin esille ennen Buenos Airesissa joulukuussa 2017 pidettävää 11. ministerikokousta. Kokouksessa ei onnistuttu pääsemään sopimukseen kotimaisen tuen rajoittamisesta, ja kauppakomissaari Malmström on pahoitellut julkisesti monenvälisten tulosten puutetta ja kehottanut toimiin seuraavassa vuonna 2019 järjestettävässä ministerikokouksessa.
- Yhdysvallat on omaksunut hyvin kriittisen lähestymistavan monenkeskisiin kysymyksiin ja kääntänyt selkensä globaalihallinnan prosesseille (erityisesti WTO:lle ja Pariisissa joulukuussa 2016 tehdylle CPO 21 -ilmastosopimukselle) sen jälkeen, kun Trumpin hallinto aloitti toimintansa. Buenos Airesissa pidetyn viimeisimmän ministerikokouksen edistyksen puutteen sanotaan johtuvan siitä, että Yhdysvallat kieltäytyi harkitsemasta pysyvän ratkaisun mahdollisuutta julkista varastointia koskevaan kysymykseen, mikä sai muut WTO:n jäsenet estämään kaikkia muita kysymyksiä koskevat päätökset.
- Kiina, Intia ja Venäjä: Kiina ja Intia vaativat poistamaan AMS-tuet jatkoneuvottelujen ennakoedellytyksenä, koska ne haluavat tasapuoliset toimintaedellytykset kaikille WTO:n jäsenille. Kiina ja Intia katsovat, että EU, Yhdysvallat ja Kanada ovat johdonmukaisesti myöntäneet viljelijöilleen kauppaa vääristäviä tukia kehitysmaitiin sovellettavaa enimmäismäärää huomattavasti korkeammalla tasolla, ja sen vuoksi ne pitävät AMS-tukien poistamista lähtökohtana neuvotteluille toisin kuin EU, joka pyrkii vähentämään niitä. Ennen Buenos Airesissa pidettävää ministerikokousta Venäjä teki 1) uuden ehdotuksen maataloussopimuksen mukaisesti sallittujen erityisten suojatoimien asteittaisesta vähentämisestä ja lopullisesta poistamisesta ja 2) päätösluonnoksen

”pysyvän ratkaisun” löytämiseksi julkista varastointia elintarvikkeiden saatavuuden turvaamiseksi koskevaan kysymykseen.

- Cairnsin ryhmä, johon kuuluu 17 viejämäata, joiden yhteisen edun mukaista on vähentää maataloudelle haitallisia esteitä, arvostelee purevasti teollisuusmaita, jotka pitävät yllä korkeaa tukitasoa. Buenos Airesissa pidetyn 11. ministerikokouksen edellä ryhmä ehdotti, että 1) tuotantoa ja kotimaista tukea on valvottava tarkemmin uudistusprosessin edistämiseksi, 2) tuotantoa ja kauppaa vääristävää kotimaista tukea koskevilla määräyksillä on oltava rajoittava vaikutus ja 3) tuen tuotekohtaiseen keskittämiseen on puututtava.
- G10-maat (elintarvikkeita nettomääräisesti tuovien teollisuusmaiden ryhmä, johon kuuluvat Japani, Norja ja Sveitsi) pitävät parempana uusia puitteita, jotka perustuvat maataloustuotannon arvoon. Ne ovat haluttomia keskustelemaan tuotekohtaisesta tuesta, eivätkä ne ole valmiita hyväksymään kauppaa vääristävien tukien huomattavia leikkauksia.
- Kehitysmaat edustavat kolmea neljäosaa WTO:n jäsenistä. Ne puolustavat omaa maataloustuotantoaan ja kauppaaan liittymättömiä näkökohtia (ruokaturva, omavaraisuus, köyhyys, maaseudun työllisyys jne.). Ne vaativat omiin erityisolosuhteisiinsa sovitettua erityis- ja erilliskohtelua. Buenos Airesin kokouksen edellä kehitysmaat tekivät useita ehdotuksia kauppaa vääristävän tuen ja tuotekohtaisen AMS-tuen leikkaamisesta. C4-maat (Benin, Burkina Faso, Tšad ja Mali) vaativat erityisesti leikkauksia kehitysmaiden kauppaa häiritsevään tukeen puuvilla osalta.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Parlamentti on pyrkinyt valvomaan, että komissio noudattaa sille annettua neuvotteluvaltuutusta, ja on aina tukenut unionin edustajien pyrkimyksiä viedä Dohan neuvotteluja eteenpäin ja saada aikaan tasapainoinen sopimus. Tämän se on ilmaissut päätöslauselmissaan 4. huhtikuuta 2006 (EUVL C 293 E, 2.12.2006), 9. elokuuta 2008 (EUVL C 9 E, 15.1.2010), 16. joulukuuta 2009 (EUVL C 286 E, 22.10.2010), 14. syyskuuta 2011 (EUVL C 51 E, 22.2.2011), 21. marraskuuta 2013 ([T7-0511/2013](#)), 26. marraskuuta 2015 (EUVL C 366, 27.10.2017) ja 15. marraskuuta 2017 ([P8_TA\(2017\)0439](#)).

Parlamentin valtuuskunta osallistui viimeisimpään WTO:n parlamentaariseen kokoukseen, joka pidettiin 11. ministerikokouksen yhteydessä Buenos Airesissa joulukuussa 2017.

[Albert Massot / François Nègre](#)
05/2019

